

HERSKAPELIG

HERREGÅRDER, LANDSTED
OG FIN KRYSTALL

Fossesholm

Nøstetangen

Gitre gård

HERSKAPELIG

UNIONSTIDEN

Mange gjorde seg rike på eksport av tømmer og bergverk i tiden vi var i union, først med Danmark, senere med Sverige. Det ble bygget flotte herregårder og sommerhus, og danskekongen opprettet mange glassverk i Norge. Etter revolusjons- og Napoleons-krigene ute i Europa ble mange av de flotte eiendommene solgt og delt opp. Heldigvis har vi klart å ta vare på mange av husene, stilhistorien og historiene om menneskene som bodde der. Disse har vi lyst til å vise deg. Plukk en herskkelig tur fra denne spennende tiden i norsk historie.

Jorgen von Cappelen

Henrik Wilhelm Tillsch

Fru Thea Haug

Fredrik 5.

LÅGDALSMUSEET MED GLITRE GÅRD

Glitre gård er bergstadens best bevarte bergembetsmannshjem, oppført for overførster ved Kongsberg sølvverk Henrik Wilhelm Tillisch i 1812. I dag er den ærverdige empirebygningen innredet med staselige interiør etter flere historiske personer fra byen, blant andre komponist Halvdan Cleve, hotelldirektør Helfred Holte og lærer Helene Sem. Interiørene er i ulike stilarter fra barokk til jugendstil, og det er også en flott samling med gamle jernovner fra blant annet Hassel og Eidsfoss jernverk i bygningen. Få også med deg samlingen av gamle trehus på løkkene, Numedalstuna, Kongsberggata og hovedbygningen med det "Lille galleri" og forskjellige utstillinger. Her finner du også verkstedene etter flere av byens håndverkere og Norges eneste spesialmuseum for briller og optikk.

E-post:
post.laagdalsmuseet@buskerudmuseet.no
www.laagdalsmuseet.no

FOSSESHOLM HERREGÅRD

I 1540-årene ble det grunnlagt en omfattende godssamling i hele nedre del av Drammensvassdraget. Bak denne sto Peder Hanssøn Litle, kongens høvedsmann på Akershus. Skoggårder og fossefall ble kjøpt opp med sikte på sagbruksdrift og trelasthandel i stor stil.

I 1763 kjøpte Jørgen von Cappelen Fossesholm og flyttet til gården. Jørgen hadde giftet seg rikt med en leverandør-enke på Kongsberg. Her hadde han tjent en formue på vareleveranser til den voksende skare av arbeidere ved Sølvverket. Straks etter innflytting ble utbyggingen av gården igangsatt, og få år etter fremstod Fossesholm som et praktanlegg i rokokkostil. De gode tidene for trelasthandelen fikk en brå slutt i 1807 under revolusjons- og Napoleonskrigene ute i Europa. Den gamle hovedbygningen er i dag museum hvor du kan nyte de vakre interiørene fra gårdens storhetstid på 1700-tallet.

Resten av gården byr på hjemmefrontmuseum og skiftende utstillinger. Vi har også brukskunstbutikk og en liten kafé.
E-post: kontor@fossesholm.no
www.fossesholm.no

Fossesholm

Nøstetangen

Glitre gård

NØSTETANGEN, NORSK GLASSMUSEUM

Norsk glasshistorie strekker seg over en tidsperiode på 270 år med Nøstetangen Glasværk (1741 – 1777) som det første verket.

Det norske Kompani ble etablert i København i 1739 med formål å arbeide for en bedre utnyttelse av naturrikdommene i Norge. Som et ledd i denne plan skulle det anlegges glasshytter «udi de længst bortliggende skove, hvorfra tømmeret ellers paa ingen maade kan føres eller gjøres i penge». I 1741 ble den første glasshytta på Hokksund bygget. Etter hvert ble produksjonen delt i 2 hovedgrener; hvitt glass og grønt glass. Produksjonen av hvitt glass ved Nøstetangen ble videreutviklet og verket fikk navnet "Chrystalverket". I 1756 ble Heinrich Gottlieb Köhler ansatt. Eremitage-pokalen på Nasjonalmuseet og lysekronene i Kongsberg kirke er typiske eksempler på produkter fra hans hånd. Verket utviklet seg etter hvert til å bli et av de ledende glassverk i Europa og en rekke av de store kunst-

industrimuseene i Europa har gjenstander fra Nøstetangen i sine samlinger. Det ble etterhvert vanskelig å skaffe nødvendig brenneved til glasshytta, slik at produksjonen ble avviklet i 1777 og flyttet til Hurdal Verk.

I dag er det ingen spor etter gamle Nøstetangen Glasværk, men du kan se glass og krystall fra flere av de norske glassverkene i den vakre Sorenskrivergården på motsatt side av Drammenselven. Der kan du også se nyere glasskunst, og i "Glassøyet" rett over gårdsplassen kan du se glassblåsing tett på. E-post: post@nostetangenmuseum.no
www.nostetangenmuseum.no

VILLA FRIDHEIM

Villa Fridheim ble bygget som landsted av Svend Haug, som hadde en stor trelastforretning i Drammen. Han hentet mange ideer i det store utland. Innlagt vann og sentralfyring med damp, gjorde dette til et svært moderne hus. Svend Haug opplevde aldri å få bo her, han døde i 1891, bare 59 år gammel. Det var hans kone Thea (født Sveaas) som bygde huset ferdig og bosatte

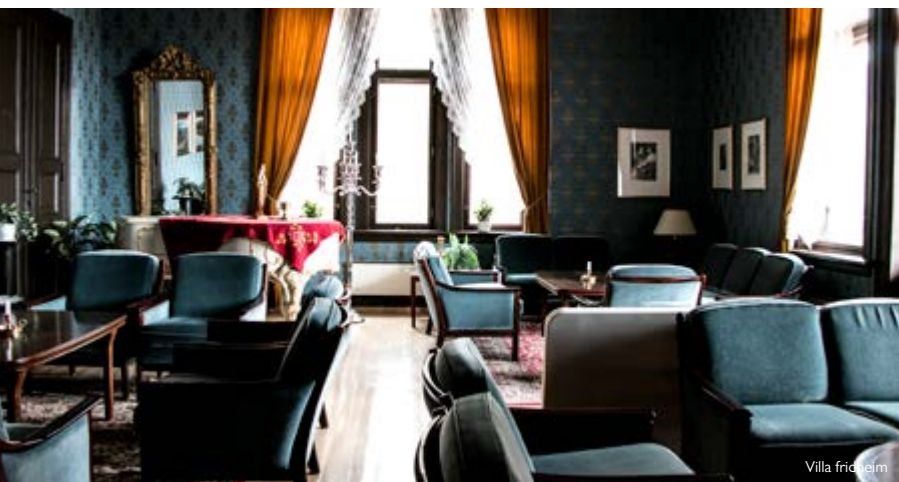
seg her sammen med sin sinnsyke datter og et tjenerskap på fem.

Anlegget er en videreføring av landsteds-tradisjonen fra 1700- og tidlig 1800- tall. Anlegget består av to bygninger og en hage. Hovedbygningen er en sveitserstilsvilla med innslag av nasjonalromantikk og dragestil, bygget i 1890-92. Bygningene er representanter for en akademisk stil, skapt direkte på arkitektens tegnebord for et meget eksklusivt og velhavende klientell. Villa Fridheim er et av de de best bevarte eksemplene på denne byggestilen i Norge. Villaen er tegnet av arkitekt Herman Major Backer, som også tegnet gamle Skaugum (som brant), Johanneskirken i Bergen og Norsk Vitenskapsakademi i Oslo. I tillegg til det flotte bygget, huser Villa Fridheim et eventyrmuseum.

E-post: post@villafridheim.no
www.villafridheim.no

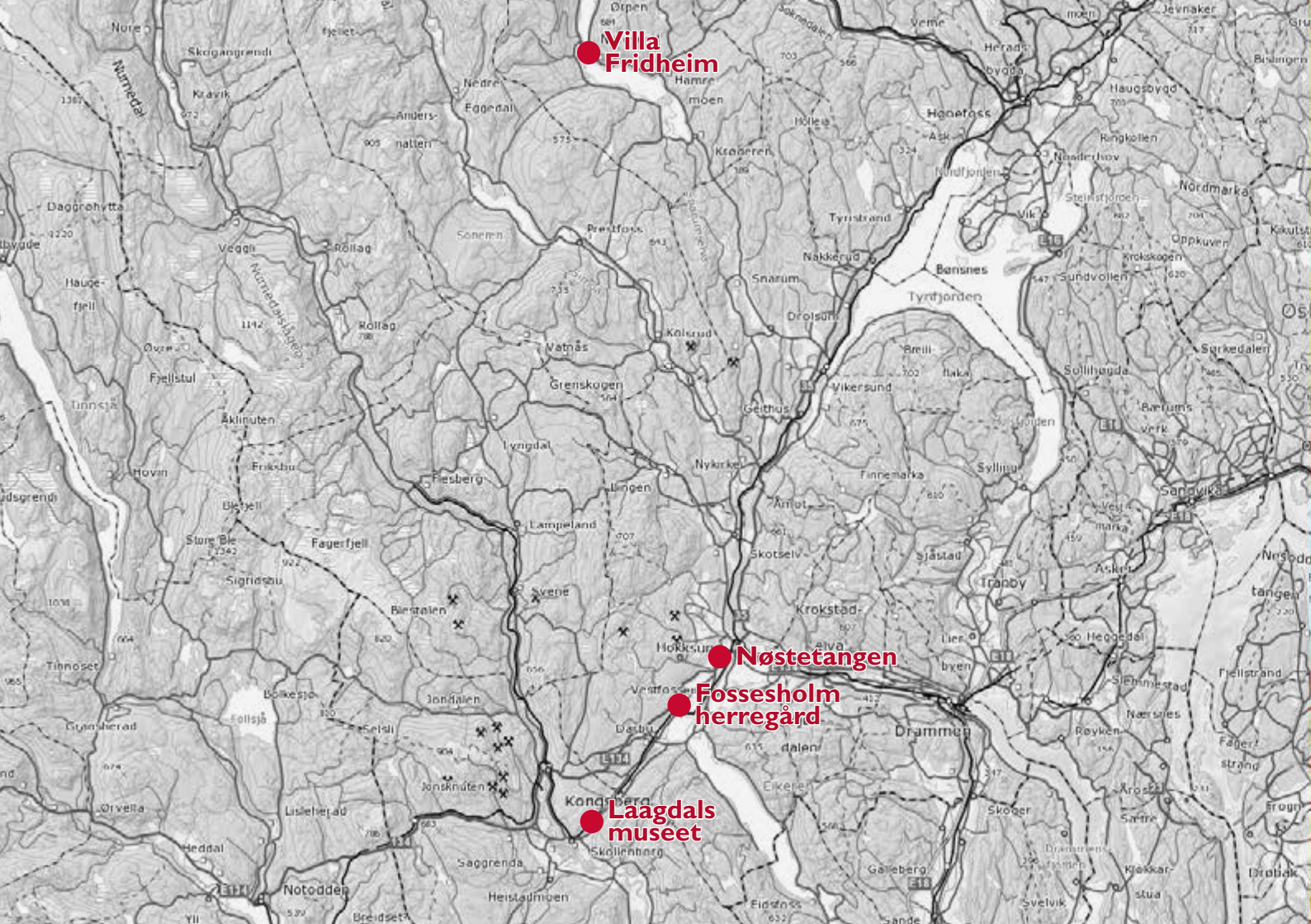
Villa Fridheim

Villa Fridheim

Villa Fridheim

**Villa
Fridheim**

Nøstetangen

**Fossesholm
herregård**

**Laagdals
museet**